

שיחת השבוע

יצא לאור עלידי צעירי-אגודת-חב"ד - המרכז • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

יש חדש

סמינר דעת

אגודת דעת, ללימוד היהדות באור החסידות, מארגנת סמינר מיוחד בחג-השבועות, מיום חמישי ה' בסיוון (1.6) עד מוצאי שבת, ז' בסיוון (3.6), במלון הנופש **כינר קלאסיק**. הנושא: קבלת התורה בשמחה ובפנימיות. בתכנית שיעורים והרצאות ותיקון ליל שבועות בצוותא. פעילויות לילדים בזמן ההרצאות. טל' 08-9353932.

הלכות עתידיות

בבית-המדרש **הלכות עתידיות**, בישיבת כרם ביבנה, נפתחת סדרת שיעורים בנושא 'מבוא לטהרות', על-פי הקדמתו של הרמב"ם לסדר טהרות. השיעורים (לגברים) מתקיימים מדי יום שלישי, בין השעות 17 ו-20. פרטים בטלפון 08-8566560.

שיעור בקבר רחל

ביום שני, ב' בסיוון, יהיה אי"ה ערב נשים מיוחד בקבר רחל. לאחר תפילה יימסר שיעור בנושא 'אמנות ובנים אז והיום'. הסעות ממוגנות יצאו מבנייני-האומה בירושלים, בשעה 7 בערב. להרשמה: אודליה, טל' 054-4954258.

חוויות במקדש

תלמוד-תורה נחלה מגיש את **חוויות במקדש** - סדרה של תשעה תקליטורים העוסקים בחיי בני-ישראל בזמן המקדש: הבאת ביכורים, הדלקת המנורה, קרבנות, מנחות, עלייה לרגל, עבודת הכהן הגדול ועוד. טל' 02-6518455.

זמני השבוע

ירושלים תליאביב חיפה בארשבוע אילת ניויורק

כניסת השבת 7:51 7:08 7:13 7:04 7:11 6:56
צאת השבת 8:58 8:08 8:14 8:17 8:16 8:13

פרקי אבות: פרק ה

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915

טל' 03-9607588 • פקס 03-9606169

www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

לשמור על הזהות היהודית

יש הרוצים ליצור כאן עם חדש, שאינו המשך לעם-ישראל ההיסטורי, אלא יצירה לאומית חדשה. אם הזהות היהודית יקרה לנו, עלינו להיות ערים לסכנה

פי הגדרת היהדות המקובלת מדורי-דורות. גויים גמורים עולים לארץ מכוח חוק השבות, ומקבלים את כל הזכויות, כאילו היו יהודים. בכך מתממשת השאיפה ליצור כאן עם חדש, שאינו המשך לעם-ישראל ההיסטורי, אלא יצירה לאומית חדשה.

עוסקים אצלנו הרבה בשאלה אם המדינה צריכה להיות מדינה יהודית או מדינת כל אזרחיה. פתאום אנחנו קולטים, שגם 'מדינה יהודית' יכולה להיות שונה לגמרי מכפי שהבינו זאת יהודים מאז ומעולם. ייתכן מאוד שיקראו למדינה 'מדינה יהודית', אבל היא תהיה אוסף של עמים, שזהותם ה'יהודית-ישראלית' תיבנה על-ידי השפה העברית, התרבות הישראלית ו'המסגרת המחייבת'.

לשמור על הריציפות

אם אכן תהליך זה יתקדם, אנחנו עלולים להגיע למציאות של התבוללות קבוצתית. שלא כדעת הסופר, יש למרבה הצער התבוללות גם בישראל. יהודים שנישאים ללא-יהודים, גם אם הם חיים בארץ - הם מתבוללים. מאות אלפי לא-יהודים, שעלו לארץ וקיבלו אזרחות ישראלית, מגבירים את סכנת ההתבוללות. אבל עדיין זו התבוללות של יחידים. הסכנה הגדולה היא, שההתבוללות תלבש אופי קבוצתי, ותיווצר כאן זהות לאומית שמנותקת לגמרי מהזהות היהודית המקורית.

רוח ההתבוללות הזאת היא העומדת מאחורי ההתנכרות לחבלי ארץ-ישראל. אם מתנתקים מהזהות היהודית ומההיסטוריה היהודית, מדוע לא להתנתק מחלקי ארץ-ישראל ההיסטוריים. הלוא אין אנחנו מרגישים מחויבות למסורת הדורות, אלא יוצרים עם חדש וזהות חדשה. בשביל זה מספיקה תל-אביב.

אם חפצי חיים אנחנו, ואם הזהות היהודית יקרה לנו - עלינו להיות ערים לסכנה. מחובתנו לדאוג לחיזוק הזהות היהודית המקורית, כדי שנהיה חוליה נוספת ברציפות היהודית, המתקדמת עד הגאולה האמיתית והשלמה.

ס ערה גדולה פרצה בארה"ב כאשר סופר ישראלי נודע אמר בסימפוזיון של הוועד היהודי האמריקני דברים שנתפסו כפגיעה ביהדותם של יהודים שאינם חיים בישראל. כשקוראים את הדברים לעומקם יש בהחלט מקום לסערה, לאר-דווקא באותם היבטים שקוממו את המארחים האמריקנים.

מטרידה מאוד הדרך שבה הסופר הנכבד תופס את עצם הזהות היהודית. הוא אומר, למשל, כי הזהות שלו היא ישראלית, הדת היהודית אינה ממלאת תפקיד בחייו, הטריטוריה והשפה - הן הבונות את זהותו. במאמר הסבר הוא מפרט: "המולדת והלשון הלאומית והמסגרת המחייבת - הם מרכיבי יסוד בזהות הלאומית". בהמשך באה הקביעה: "אינני יכול להצביע על ישראלי אחד שהוא מתבולל, כשם שאין צרפתי בצרפת שהוא צרפתי מתבולל".

התבוללות בישראל

אמירות אלה אינן פליטת-פה אקראית. זו השקפת-עולם סדורה, שלמרבה הצער מניעה תהליכים רבים. התפיסה הזאת גורסת, שיש לתת גט-כריתות לזהות היהודית כפי שהייתה קיימת מדורי-דורות, וליצור כאן יהודי מזן חדש, שזהותו אינה מבוססת על אותם מרכיבים המלווים אותנו מאז מעמד הר-סיני, אלא על סממנים לאומיים מקובלים במדינות העולם.

המשפט "אינני יכול להצביע על ישראלי אחד שהוא מתבולל" מבטא תפיסה זו במלוא חריפותה. בעיני הסופר, יהודי המתגורר בארץ, שנשא אישה ערבייה, וילדיו לומדים בבית-ספר ערבי - אינו מתבולל. בכל העולם כולו נקראים נישואין כאלה התבוללות. על-ידי כך העם היהודי מאבד רבים מבניו, שאינם ממשיכים את השרשרת היהודית אלא מתבוללים בין העמים. אולם כשעושה זאת יהודי החי בישראל, קובע הסופר שהוא אינו מתבולל.

משמעות הדבר, שזהות הישראלית שונה לגמרי מזהות היהודית. ואכן, מדינת ישראל רושמת כיהודים בני-אדם שאינם יהודים על-

היש מידה למתן צדקה

הסוג השלישי אינו גדר של מצוות צדקה ודאגה לנזקקים, אלא עניינו "לתתן נפשו". כאן אין שום הגבלות, כשם שאי אפשר לקבוע הגבלות למידת הכסף שהאדם רשאי להוציא כדי לרפא את עצמו, וכמו שכותב רבנו הזקן, שרפואת הנפש אינו פחותה בערכה מרפואת הגוף.

צדקה של הקב"ה

כשם שהאדם נותן צדקה, כך קיים עניין הצדקה גם אצל הקב"ה, כפי שאנחנו אומרים: "לך ה' הצדקה". כשיהודים עומדים כעניים ודלים לפני הקב"ה ומבקשים שימלא את מחסורם, צריך כביכול, הקב"ה למלא את בקשתם ולתת להם "יותר מחומש" כביכול מ'נכסיו'.

ויתרה מזו: מאחר שכל יהודי הוא חלק 'א' לזה ממעל ממש, הרי כשיהודי שרוי בגלות, גם הקב"ה שרוי בה, וכאשר מדובר על גאולת עצמו, אין מקום לשום הגבלות ושיעורים, אלא "כל אשר לאיש ייתן בעד נפשו". הרי שהקב"ה צריך להביא תיכף ומיד ממש את הגאולה האמיתית והשלמה על-ידי משיח צדקנו.

(לקוטי שיחות כרך כז, עמ' 217)

לתתן את נפשו, לזכך את מידותיו ולדחות את תכונת הקמצנות, ועל כך נאמר שהשיעור לצדקה זו הוא עד חמישית. אולם יש צדקה שניתנת כדי לעזור לעניים ולאומללים העומדים לפנינו, ועל זה הרמב"ם אומר שהחובה היא לתת עד חמישית, ומצד מידת חסידות אפשר לתת יותר מזה.

אדמו"ר הזקן כותב בתניא על הצורך לתת בימינו הרבה צדקה, תחליף לתעניות התשובה. הוא אומר שם: "ואף שיעלה לסך מסויים, אין לחוש משום 'אל יבזבו יותר מחומש'... מאחר שעושה לפדות נפשו מתעניות וסיגופים, ולא גרעא מרפואת הגוף ושאר צרכיו".

סוג שלישי

נתינת צדקה זו היא סוג שלישי, ונמצא שיש לנו שלוש דרגות במתן צדקה: א) עד חמישית ולא יותר; ב) יותר מחמישית, אבל לא עד מתן כל הנכסים; ג) בלי שום הגבלה - "כל אשר לאיש ייתן בעד נפשו".

שני הסוגים הראשונים קשורים בגדרי מצוות הצדקה, ולכן יש בהם מידה ושיעור, אולם

סוף פרשת בחוקותי עוסקת התורה בדיני החרמים שיהודי מקדיש לה'. בעניין זה משתמשת התורה במילים "אשר יחרים איש לה' מכל אשר לו". מכאן הרמב"ם לומד שהאדם רשאי להקדיש לה' רק מקצת נכסיו ולא את כולם: "לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו". בהמשך הוא מביא את הוראת חז"ל שלא לתת לצדקה יותר מחמישית (20 אחוזים) ואומר, שמי שמקדיש את כל נכסיו "עובר על דעת הכתוב... ואין זו חסידות אלא שטות".

אולם הרמב"ם עצמו כותב בפירושו למשנה כי שיעור הצדקה הוא חמישית, "ולא יתחייב לתת יותר מחמישית ממנו, לבד אם עשה כן במידת חסידות". לכאורה לפנינו סתירה: במקום אחד הוא אומר שניתנת צדקה למעלה מן המידה "אין זו חסידות אלא שטות", וכאן הוא אומר שאם הדבר נעשה "במידת חסידות", הוא ראוי.

שני סוגי צדקה

מפרשי הרמב"ם מסבירים שמדובר בשני סוגים של מתן צדקה: יש שהאדם נותן צדקה כדי

מן המעיין לימוד תורה | מאת הרב אליעזר ברוך

אמרת השבוע

הפיכת הסדר

נכנס יהודי עשיר אל רבי שמחה בונם מפשיסחה. שאלו הצדיק על מצב עסקיו, והעשיר תיאר בגאווה את הצלחותיו והישגיו. הוא לא ראה לתת תודה לקב"ה, אלא דיבר כמי שעושרו בא לו בזכות חכמתו.

לאחר מכן שאלו הצדיק על קביעות עיתים לתורה ועל ענייני יראת שמים. כאן נשא האיש את עינו למרום ואמר: "ה' יעזור".

חיך רבי שמחה בונם ואמר: "המשנה אומרת 'שלי שלך ושלך שלי - עם הארץ'. חז"ל אמרו שיראת שמים היא ביד האדם, ואילו הפרנסה באה מאת הקב"ה. כשיהודי מחליף את הסדר, הוא מייחס את 'שלי', את יראת השמים, לקב"ה, ואילו את 'שלך', את הפרנסה והמוון, הוא מנסה לעצמו - זהו עם הארץ..."

לילות כימים

רבי אלימלך מליז'נסק היה שוקד על לימוד תורה ועושה לילות כימים. כשהיה ניעור משנתו היה אומר בצער: אוי ואבוי לי, הוצאתי מזמני המועט על שינה.

לא להיות ארון

הלומד תורה ואינו מקיימה דומה לארון ספרים - גם הארון מחזיק את כל התורה כולה, אבל אין לו ולה דבר.

(רבי שמחה בונם מפשיסחה)

לא מתאים

לא מתאים לבעל בית ללבוש בגד מכוער, ולא מתאים לו שלא ללמוד כל יום גמרא. ה'מתאים' וה'לא מתאים' הרוחני צריכים להיות לפחות כמו ה'מתאים' וה'לא מתאים' הגשמי.

(ספר השיחות ת"ש)

על שם המסכת

הרבי מהר"ש מליובאוויטש קרא פעם לאברך אחד: "שבת, בוא לכאן". איש לא ידע למי הכוונה, עד שהצביע הרבי על אברך מסויים ואמר: אברך זה לומד את מסכת שבת על-פה, ולכן קוראים לו למעלה 'שבת'.

עמל תורה

"אם בחוקותי תלכו" (ויקרא כו,ג). תניא, 'אם בחוקתי תלכו' יכול אלו המצוות, תלמוד לומר 'את מצוותי תשמרו ועשייתם אותם', הרי מצוות אמורות; הא מה אני מקיים 'אם בחוקתי תלכו?' - שתהיו עמלים בתורה.

(תורת כוהנים)

השכינה מדברת

הלומד גמרא צריך להרגיש כאילו הוא יושב "במתיבתא קדישא" ושומע את השכינה מדברת מתוך גרונו של התנאים והאמוראים. הרגשה זו גורמת תחושה של דרך-ארץ לפני הסוגיה. גדולת נותן התורה מרחפת במוח, וחיבת קדושת התורה נרגשת בלב.

(אגרות קודש אדמו"ר הרי"צ)

רעב מתמיד

הלשון השגורה על 'למדן' היא 'מילא כרסו בתורה'. מדוע 'כרסו' ולא 'ראשו'? כי הכרס, אף שאכלה אתמול, בכל-זאת מחדשת היום את רעבוניה. כן צריך הלומד להיות רעב יום-יום לתורה.

(רבי מנחם מנדל מקוצק)

שלח לחמך

בתוך האפלה הגדולה ששררה במחנות הריכוז וההשמדה הבליוח לא-מעט ניצוצות-אור הקשורים בהתנהגות הקרבנות כלפי בוראם ובינם לבין עצמם. על-אף הרעב, הייסורים וההשפלות, שהיו מנת חלקם יום-יום ושעה-שעה, הצליחו רבים מהם להתעלות על עצמם בגבורת-נפש מופלאה ולשמור על צלם אנוש, בתוככי הגיהנום. היהודים האלה ידעו, גם במצבים הקשים ביותר, להושיט יד תומכת ומסייעת לאח ורע.

המקרה הזה אירע במחנה סוביבור. שם היו, בין השאר, שניים מבני עירי, ויאז'בניק-סטרחוביצה - ר' לייביש הרבלום ור' שמואל, שכינעו היה 'ר' שמואל אברך-המשי"י.

זה היה כשבויעיים לפני כניעת הנאצים יימח-שם. ר' שמואל היה שלד מהלך, כולו עור ועצמות, תשוש לגמרי. בקושי רב שירך את רגליו אל חברו ר' לייביש וביקש ממנו אוכל. "אני גווה ברעב וכוחותיי ממנו אולים; אנא השג לי דבר-מה לאכול!", התחנן.

לבקש אוכל מאדם במחנה היה כמו לבקש מצולל במעמקי הים את מסכת החמצן שלו. משמעות הבקשה הייתה שר' לייביש ייאלץ לוותר על מנת הלחם היומית שלו. לחם זה היה יבש ומעופש, אבל זה היה הדבר היחיד שהחזיקו בחיים. ובכל-זאת, בראותו את מצבו של ר' שמואל ובשמעו את התחינה בקולו, לא היסס ר' לייביש לרגע; הוציא מכיסו חתיכת לחם והושיטה לחברו.

"החיתני!", אמר ר' שמואל לחברו, לאחר שסיים לאכול את פרוסת הלחם שקיבל ממנו. כעת היה על ר' לייביש להחיות את נפשו-הוא. שעה ארוכה התהלך בחוצות המחנה, עד שלבסוף הצליח למצוא, ליד גדרות התיל, כמה רצועות של קליפות תפוחי-אדמה. הוא שמח עליהן כמוצא שלל רב. רחץ את הקליפות, מלח אותן במעט מלח שהיה לו ואכלן. "ממש טעים גן-עדן!", אמר בעידוד לחברו ר' שמואל, שראה אותו אוכל את הקליפות והתייסר ברגשות אשם.

המלחמה תמה והניצולים החלו לחפש את דרכם לעתיד חדש. ר' לייביש נענה להזמנת שליחי העלייה

מארץ-ישראל והחליט לעלות ארצה. לעומתו, ר' שמואל בחר לחפש את גורלו באמריקה. "ידעתי סבל ותלאות דיי והותר; כעת אני רוצה לפתוח דף חדש ולחיות בשקט ובשלווה. באמריקה אוכל לעשות זאת!", הסביר

לחברו, שניסה לשכנעו להתלוות אליו ארצה.

ואמנם כך היה: ר' שמואל היגר לארה"ב ור' לייביש עלה ארצה. ר' לייביש קיבל צריף מגורים במעברת

אהבת-ישראל | מאת מנחם ברוד

לא לראות רע

הבעל-שם-טוב אומר ('מאור עיניים' תחילת פרשת חוקת), שכאשר אדם רואה רע בזולתו, הרי זו הוכחה שיש בו-עצמו משהו מאותו רע. שכן הזולת הוא בבחינת מראה, ו"מי שפניו נקיים, אינו רואה במראה שום דופי", וכשהוא רואה לכלוך במראה - הרי זו הוכחה שהלכלוך הזה נמצא בר-עצמו. לכן "הצדיק הגמור שאין רע בקרבו, אין רואה שום רע על שום אדם". שואל הרבי מליובאוויטש (לקוטי שיחות כרך י', עמ' 24), מהו ההכרח שראיית הרע אצל הזולת היא בבחינת השתקפות של הרע שקיים באותו אדם עצמו? למה לא תיתכן אפשרות שבאמת הרע קיים רק אצל הזולת, ואילו האדם הרואה את הרע מושלל מזה לגמרי?

השגחה פרטית

מסביר הרבי, שהדבר נובע מהעובדה שכל דבר וכל מאורע בעולם הוא בהשגחה פרטית. אם האדם רואה דבר-מה, אין זה במקרה חסו-שלו, אלא זימנו לו מלמעלה. לא ייתכן לומר שמלמעלה יביאוהו לידי ראיית רע בזולת - לשווא. ברור אפוא שהראו לו את הרע שבזולת, כדי שידעוץ מחומריו של הרע, ואז יוכל לתקן זאת בתוך עצמו ובנפשו. מכאן הוכחה, שאם האדם עצמו היה נקי מאותו רע, לא היו מראים לו זאת אצל הזולת.

הסיבה שמעוררים אותו על הרע שבנפשו דווקא על-ידי שמראים לו את הרע שבזולת, היא משהו ש"על כל פעמים תכסה אהבה", וכל-שכן אהבתו של האדם לעצמו. כמו-כן ידוע הכלל: "כל הנגעים אדם רואה, חוץ מנגיעי עצמו", וכפירוש ה'מאיר', שהכוונה גם ל'נגעים' רוחניים, שהאדם אינו רואה אותם כשהם בו-עצמו. לכן הדרך להביאו לידי הכרת חסרונותיו היא על-ידי שמזמנים לו לראותם בזולתו, והדבר גורם לו להתבונן בגנות החסרונות הללו ולתקנם בנפשו.

אך עדיין אפשר לשאול, מניין לנו שהעובדה שהראו לאדם מן השמים את הרע שבזולת נועדה לתקן משהו בעצמו, אולי הדבר נעשה כדי שיתקן את הרע אצל הזולת? הלא חלה עליו חובת "הוכח תוכיח את עמיתך", ואולי לשם כך הראו לו את הדבר?!

זאת ועוד: כל יהודי הוא תכלית הכוונה, שהרי העולם כולו נברא בשביל ישראל, ובשביל כל אחד ואחת מישראל. איך אפשר אפוא לומר, שכל המטרה בהימצאות רע אצל הזולת היא לא בשביל שיוכחוהו ויתקנוהו, אלא כדי שיהודי שני, הרואה את הרע, יתקן זאת בנפשו (והרי לפי זה נמצא שהיהודי שבו נמצא הרע אינו אלא אמצעי לתיקונו של יהודי שני). ברור שמטרת ראיית הרע היא כדי שהרואה יוכיח את האדם, ויגרום לו לתקן את חסרונותיו. אם-כן, מניין לנו שיש בזה גם מטרה להורות לרואה שהרע הזה קיים גם בנפשו?

לא לדבר בגנות יהודי

התשובה היא, שאילו הייתה המטרה רק לתקן את הזולת, לא היה האדם רואה את עצם הרע של הזולת; הוא היה רואה שיש עניין הדורש תיקון, וההדגשה הייתה על התיקון. אם הוא ראה את הרע, והתרגש מעצם הרע - זו הוכחה שהרע קיים במידה מסויימת גם בו-עצמו.

דבר זה עולה מסיפור התורה על התנהגותם של בני נח. הם, שהרע היה קיים בר-עצמו, נאמר בו "וירא... את ערות אביו". מכיוון שהרע היה טמון בנפשו-הוא, ראה את הרע גם אצל אביו. לעומתו, שם ויפת, שהיו נקיים מהרע, ראו רק את הדבר הדורש תיקון, אבל את "ערוות אביהם לא ראו".

ומכאן הוראה: יהודי צריך לראות רק את הטוב שאצל הזולת, ואם יש דבר הדורש תיקון, עליו לראות רק את הצד של התיקון, אבל לא את הרע עצמו, וקל-וחומר שלא לספר זאת לאחרים, כפי שעשה חם. כשהולכים בדרך זו, זוכים להשראת השכינה, על-ידי אחדות-ישראל ואהבת-ישראל.

רעננה, והחל לגשש את דרכו בחיפוש אחר מקור מחיה. כעבור זמן-מה פתח חנות, אך העסקים בה היו כושלים ובקושי רב הצליחה החנות לפרנס את בעליה. כל פניותיו לשלטונות, לסייע לו למצוא מקום-מגורים אחר, ראוי יותר, לא נענו. הוא חי את חייו - חיים של עוני ומחסור - בשקט ובהשלמה.

יום אחד הונחה על מפתן מעונו מעטפת דואר, ועליה בול וחותרת של ארצות-הברית. התרגשות רבה אחזה בו כשגילה על המעטפה את שם חברו, ר' שמואל.

במכתב ארוך ומפורט גולל ר' שמואל את קורותיו מאז בואו לארה"ב. הוא סיפר על התאקלמותו הטובה בארץ החדשה ועל חייו הטובים והנעימים שם. ר' לייביש קרא ושמח בשמחת חברו. לרגע אחד לא חשב שהדברים עשויים להיות קשורים אליו.

בסוף המכתב באה ההפתעה: את מכתבו חתם ר' שמואל בהזמנה לחברו לבוא לארה"ב. "לא שכחתי את פרוסת הלחם שחסת מפניך ושהושטת לי בעמדי על סף מוות", כתב. "כעת אני רוצה לגמול לך טובה תחת טובה. בוא לכאן כי הכנתי לך דירה מרווחת ותעסוקה שתפרנס אותך בכבוד. אל-נא תתמהמה".

למכתב צורף אישור כניסה רשמי לארה"ב, שהסדיר ר' שמואל בעבור חברו.

ר' לייביש היה נפעם. הזמנת חברו העמידה אותו לפני התלבטות קשה: מצד אחד, בכל מאודו אהב את ארץ-ישראל ולא רצה לעזבה. מצד שני, פרנסה לא הייתה לו, והנה לגולה יד ההשגחה לפתחו הצעה מפתה.

לבסוף החליט להיענות להזמנת חברו ולנסוע לארה"ב, לכמה שנים בלבד. "לאחר שאתבסס ואחסוך מעט כסף, אשוב לארץ אבותיי", אמר בליבו.

כעבור שבועות אחדים הגיע ר' לייביש לארה"ב והתקבל בזרועות פתוחות על-ידי חברו שאכן - כהבטחתו - דאג לכל מחסורו.

גם ר' לייביש עמד בהחלטתו, ולאחר כמה שנים של עבודה וצבירת סכום כסף נכבד, שב לארץ. בידו היה עתה הכסף שאפשר לו לקנות מפעל קטן ולהתפרנס ממנו בכבוד.

נתקיימו אפוא בר' לייביש דברי הכתוב, "שלח לחמך על-פני המים, כי ברוב הימים תמצאנו".

(תודתנו לשולח הסיפור - ר' זוסמן ציטרובוים)

הפינה היהודית ב'קול ישראל'

רפל בפעולה: "המטרה שלי להאזיב את התורה"

ידע ביהדות

בשיחותיו משלב רפל הסברים למושגי יסוד: קידוש, הדלקת נרות, הבדלה, תפילה וכיוצא באלה. "לפני כשבוע טלפן אליי אדם שהציג עצמו כלא-דתי, וביקשני להגיש ברדיו פינה של הלכה יומית. 'סליחה', עניתי לו בחיך, 'אני עדיין רחוק מלהיות רב!'. האיש לא הרפה. 'בשבילי אתה כמו רב', אמר והוסיף: 'את כל הידע שלי ביהדות רכשתי מפינויך ברדיו'. תגובות כאלה מעניקות לי סיפוק רב ותחושה שיש שכר לעמלי".

ומועדי ישראל'. הוא גם מרצה ב'מכון אבשלום' ללימודי ארץ-ישראל, והקים שם מגמה ללימודי יהדות, שבה משתתפים כארבע-מאות איש. פרשנותו של רפל לפרשיות השבוע אינה בהכרח 'תורה מסיני', אך הוא מייצג תופעה מתרחבת והולכת, של ציבור שאינו בעל רקע דתי, החוזר לארון הספרים היהודי ומבקש להתעמק בו. "קהל היעד שלי אינו יהודים דתיים, שהתורה היא ממילא חלק בלתי-נפרד מחייהם, אלא יהודים שאינם שומרי מצוות", מסביר רפל. "המטרה ששמתי לנגד עיניי היא - לקרוב לתורה ולהאזיבה גם עליהם".

פינה שמעוררת תגובות

לדבריו, הפינות מעוררות תגובות רבות ונלהבות מאותם קהלים שאליהם הוא מייעד את השידורים. "כבר שנים רבות מאוד אני עורך ומגיש תכניות ברדיו, ולהפתעתי, דווקא הפינה הקצרה הזו, על פרשת השבוע, מביאה את מירב התגובות וקוצרות הכי הרבה תשבחות. אין כמעט שבוע שאיני מקבל טלפונים של מאזינים אחרי הגשת הפינה. אנשים מבקשים לשאול, להשיג, או לקבל הפניה למקורות, כדי להרחיב את הדעת בנושא הנדון".

שבוע אחד שודרה בטעות הקלטה שהוכנה לשבוע שלאחר מכן. המאזינים הנאמנים חוללו מהומה טלפונית, עד שלעורכי השידורים לא נותרה ברירה אלא לקטוע את השידור השגוי ולשדר את הפינה הנכונה לאחר חדשות השעה ארבע.

בכל יום שישי אחר-צהריים, מיד לאחר מהדורת החדשות של השעה שלוש, משודרת ברשת ב של 'קול ישראל' פינת השבועית של יואל רפל, העוסקת בפרשת השבוע. שבע דקות של ניתוח מאורע, פסוק או מצווה מהפרשה. הפינה משודרת זה שש שנים, וכעת כינס רפל פינות נבחרות מהשידורים הללו והעלה אותן על ספר: 'על הפרשה - עיונים ורעיונות בפרשת השבוע' (בהוצאת 'ספרי חמד - ידיעות אחרונות').

לפינותיו של רפל סגנון ייחודי, שונה מסגנון הדרשות של רבנים בבית-הכנסת. התוכן מרתק ומעשיר; ההגשה קולחת ונעימה לאוזן. בפרשת תזריע-מצורע, למשל, דיבר על תפיסת המושג 'לשון הרע' ביהדות, כשהוא מתבל זאת בסיפור מאלף על ה'חפץ-חיים'. בשבוע שלאחר מכן שוחח על עשרת הדיברות כפי שנרמזו בפרשת קדושים. הוא דן במצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחברו, מתוך ניסיון עדין למצוא הקשרים למציאות זמננו.

קהל היעד

רפל (60), יהודי מסורתי, הוא היסטוריון, מרצה ומחבר פורה. עד כה פרסם שלושה-עשר ספרים בנושאי ארץ-ישראל, ועוד תשעה העוסקים ביהדות. כמה דוגמאות: 'ספר השמחות - מחזור החיים היהודי', 'פני השנאה - אנטטישמיות באלף השלישי', 'שלושה מיליון - השואה בברית המועצות', 'מועדי ישראל - אנציקלופדיה לשבת

פינת ההלכה | מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

נושא פרסים

שאלה: האם נכון לתת פרס לתלמיד כדי לזרזו בלימוד ובהתנהגות, על-פי דברי המשנה "הוון כעבדים המשמשין את הרב שלא על-מנת לקבל פרס?"

תשובה: שאלה זו מבטאת את הפער בין הרצוי למצוי. כבר אמרו חז"ל, בגמרא ובספר הזוהר: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". הרמב"ם פסק, שאי-אפשר להתחיל (בכל גיל) בלימוד "תורה לשמה", ובתחילת הדרך חייבים להשתמש בתמריצים, כדי להרגיל את התלמידים ללמוד ולקיים.

אולם גם בשלב הראשון יש לעורר אצל התלמיד שאיפה להגיע במהרה ללימוד "תורה לשמה", שהרי כל יהודי מבקש בברכת התורה "ונהיה... כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה". עם ההתבגרות, הילד מחליף את הממתק והצעצוע ב'פרס' נעלה יותר, ואחר-כך

בכבוד ובתהילה, ואט-אט מלמדים אותו שהמטרה הסופית אינה להיחשב 'גדול בתורה', אלא להכיר את בוראו, להתקרב אליו ולעשות נחת-רוח לפניו.

שאלה: ה'מבצעים' והתמריצים המעודדים תחרות וקנאה בין התלמידים, מביאה גם נאווה למצליחים וגורמת דיכאון לאחרים.

תשובה: כבר אמרו חז"ל "קנאת סופרים - תרבה חכמה". הקנאה והתחרות קיימות בכל חברה, אלא שעלינו לנתב אותן לעניינים ערכיים. אפשר להקהות זאת על-ידי שתלמידים יקבלו פרסים לא רק על הישגים לימודיים, אלא גם על מאמץ והתמדה, ואין צריך לומר - על מידות טובות.

במיוחד יש להשתדל לעודד באמצעות הפרסים תלמידים חלשים (אם רק אפשר למצוא עילה מספקת לכך).

מקורות: אבות פ"א מ"ג. פסחים נ"ב. זוהר ח"ג פה"ב. ב"ב כב, רע"א. רמב"ם ב"ה"מ, הקדמה לפ' חלק, ובה"ל תשובה פ"ה ה"ד. אמרי יעקב סי' רמ"ט. 'המפתח לעולם החינוך' עמ' 241. וראה אנ"ק י"מה, י"ב, רע"ו, יח, רכה.

מעוניין לקנות ספרי תורה פסונים
(גם סיועדים לגניזה)
או כל פריט הקשור לספרי תורה (מעילים, נרתיקים, רימונים, אצבעות TUV)
לפרטים: 052-8084400

מתארגנת קבוצת בני-תורה להסרת משקפיים בלייזר
במרפאת מומחים מובילה!
37% הנחה
לנרשמים דרך הקבוצה.
בדיקת התאמה - חינם!
לפרטים והרשמה - נועם: 052-8480033

נפתחו קורסים ללימוד כתיבת סת"ם
במקומות הבאים:

רחובות	בית שמש	ראשון לציון
אילת	פתח תקווה	קרית גת
אשקלון	נתניה	באר שבע
קרית מוצקין	חיפה	ירושלים

לקבלת פרטים נוספים ולהרשמה: 1-800-20-28-20

"כי יכולה היא (זכות השבת) למלא משאלות לבבכם לטובה..."
"...ויזכו המתחזקים במצווה זו לבנים גדולי ישראל"
(מין ה"חפץ חיים")

גם אתה החרד מאוד לשמירת המצוות עלול להפוך ח"ו לשותף לחילול שבת אם כספי חסכונויך מושקעים בחברות הצוברות רווחים מחילול שבת. **הילת שוהם** מנהלת את חסכונויך בחשבון הבנק האישי שלך באופן כשר למהדרין כך שאיך תומך ונהנה מחילולי שבת ואיסורי תורה אחרים. זכות השמירה על כבוד השבת מלווה את החוסכים דרך הילת שוהם והם נהנים מרווחים ותשואות מרשימות. השבת מעניקה לשומרים ולמתחזקים בה שכר עצום ורכשול המסירות הנדרשת על מנת להקפיד על קדושתה!

לפרטים נוספים: יעקב מורשת-מנכ"ל הילת שוהם *6554 מכל טלפון